Ao. 1856.
Donderdag

No. 59.
15 Mei.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, *den* 14 *Mei* 1856.

(6552) Alzoo H. G. Roux, Administrateur van de plantage *Reijnsdorp*, gelegen in de divisie *beneden Cottica*, zich tot het Gouvernement heeft gewend, met verzoek om de slavenmagt van die plantage van den naam van dat Effect af, op dien van plantage *Fortuin*, gelegen in de divisie *boven Commewijne*, te doen overschrijven.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten redenen van bezwaar daartegen te hebben, in de gelegenheid gesteld, om binnen den tijd van *veertien* dagen, na de dagteekening dezer, van hun vermeend regt of pretentie aanteekening ter Gouvernements Secretarie te doen.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Aanzoek voor Vrijgeving.

1856.

14 Mei. Van de slavin *Leentje*, geboren in 1840, dochter van *Sophia*, toebehoorende aan plantaadje *Dageraad en Dankbaarheid*, divisie *boven Cottica* en *Perica*.

" " Van het slavenkind *Julius Egbertus*, geboren in 1856, zoon van *Paulina*, toebehoorende aan H. G. J. van Kempen.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Eerste afkondiging.

Transporten.

(5520) Den 10n. Mei 1856. J. A. Scherderman aan J. Potgieter, van het Huis en Erf aan den *Waterkant* en hoek van de *Oranje straat*, N. W. La. A No. 116, O. W. La. A No. 59.

Den 13den. G. T. Plunkett, aan A. J. Polak, van het Huis en Erf aan den *Ouden Oranje Tuin*, N. W. La. A No. 271, O. W. La. B No. 163.

Den 14den. J. D. Richter wed. J. H. Himmen aan J. Morpurgo, van het Huis en Erf met de daarop staande Achtergebouwen, aan de *Maagden straat*, N. W. La. C No. 19, O. W. La. C No. 145.

Idem. De Exploicteur aan J. S. Muller en S. F. Day, zich schrijvende en teekenende F. S. Day, van het Erf met al de daarop staande Gebouwen aan de *Saramacca straat*, N. W. La. E No. 19, O. W. La. D No. 547.

Paramaribo, *den* 14 *Mei* 1856.

De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

(6637) Op VRIJDAG den 16n. dezer, des namiddags ten *vier* ure, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels*, in het lokaal van hetzelve Departement door den Vendumeester J. C. Gomperts in het openbaar, doen verkoopen:

De overgeblevene **GOEDEREN** van de Heeren J. K. Ooijkaas en P. A. Steijn, bestaande in *LIJF-KLEEDEREN*, eenige HUISRADEN, *GLASWERK*, *KEUKEN GEREEDSCHAPPEN* en *geneeskundige BOEKEN*.

Eene parij KOPIE PLANKEN, aankomende de Houtgronden *Overtoom* en *Vreeland*.

Voorts: Het *HUIS* en *ERF* aan de *groote Dwars Straat*, bekend onder N. Wk. La. E No. 195 en O. Wk. La. D No. 708, behoorende tot den boedel J. W. van Leeuwaarde; waarvan de bewijzen van eigendom en koopvoorwaarde ter *visie* aan het opgemeld Departement liggen.

Paramaribo, *den* 14 *Mei* 1856.

De Curator voornoemd,
CHS. LIONARONS.

Op VRIJDAG den 16den dezer, des namiddags ten 4 ure, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels*, in het lokaal van hetzelve Departement, door den Vendumeester J. C. GOMPERTS, publiek doen verkoopen:

De *GOEDEREN* gevonden in de volgende *desolate* boedels, als: Louis Affourtit, Frans Visser, C. Elstok, den gerep. gem. *desolaten* boedel Henricus Schenkel en nagelatene Echtgenoot Nanette Lucretie Oehlers en Jacob Norden, tot welken laatstgemelden boedel is toebehoorende een gevelend HUIS, met Planken beslagen en Cingels gedekt, staande aan de *Zwartenhovenbrug straat*, op het Erf La. C No. 174c.

En vermits in die boedels tot dusver geene genoegzame Goederen aanwezig zijn, zoo zullen de Crediteuren niet worden opgeroepen.

Paramaribo, *den* 14 *Mei* 1856.

De Curator voornoemd,
CHS. LIONARONS.

Behalve de vroeger geannonceerde partij **SUIKER** en **RUM** van de Gouvernements-plantage *Catharina Sophia*, worden nog bij inschrijving te koop aangeboden:

10 PUNCHEONS RUM,
18° Bobbel,
liggende in het Entrepôt.

De Bus der inschrijvings-billetten ter Gouvernements Secretarie, wordt geligt op ZATURDAG den 17den Mei 1856, des voormiddags ten 10 ure.

Het hoogste bod goedgekeurd wordende, zal de Rum onmiddellijk in ontvangst moeten genomen worden, en de kooper de ledige puncheons restitueeren, of *f* 14 voor elk vergoeden.

Paramaribo, *den* 13 *Mei* 1856.

De Beheerder dar Gouvernements Plant:
Catharina Sophia,
WM. HUMPHREIJS.

Crédit Foncier.

Wij hebben reeds vroeger onze lezers bekend gemaakt met de hulpbanken *en hare werking in eenige steden van Nederland*, thans wenschen wij hen bekend te stellen met eene bankinrigting in Frankrijk, die haar aanwezen grootendeels verschuldigd is aan den tegenwoordigen keizer Lodewijk Napoleon, en eenen weldadigen invloed op de algemeene belangen uitoefent. Zij heet *Crédit Foncier.*

Het *Crédit Foncier* is eenvoudig eene bank van grondcrediet.—

Iemand die een stuk gronds in eigendom bezit, heeft aan dien blooten grond nog niet genoeg om er voordeel van te trekken. Hij behoort kapitaal te hebben om dien grond te bebouwen, namelijk, om de werktuigen te koopen, de voorschotten voor mest, arbeidsloonen grondlasten, reparatien enz. te doen, die daartoe noodig zijn.— Is de grondeigenaar geen landbouwer, zoo wil hij zijn grond op andere wijze vruchtdragend maken, door er een woonhuis of ander gebouw op te zetten.— Ook in dat geval is er kapitaal noodig. Dat kapitaal nu zal een grondeigenaar zich meestal, zonder veel moeite verschaffen, omdat hij in het stuk grond zelf een waarborg kan geven aan den geldschieter, waardoor deze verzekerd is voor kapitaal en rente. Zoodanige pandstelling van onroerend goed is de welbekende *hijpotheek.*

Maar aan de gewone wijze van hijpotheekleenen zijn verschillende bezwaren verbonden als: de kosten, de moeite om juist dien geldleener te vinden, die tegen de bepaalde voorwaarden, die gij verlangt, wil leenen; die voorwaarden kunnen natuurlijk bij elken leener verschillen, zoowel wat de rente als de termijnen van aflossing aangaat;— die termijnen van aflossing zijn geensins onverschillige zaken; noch voor den leener, noch voor den geldschieter.—Deze laatste zal b. v. soms het

uitleenen als een vaste geldbelegging beschouwen, en wil niet eens gaarne spoedig afgelost zijn, — omdat hij in dat geval welligt geen middel heeft om dat geld dadelijk even voordeelig te plaatsen. De grondeigenaar daarentegen kan er soms op gesteld zijn, dat hem de mogelijkheid worde gegeven, om zijn schuld hoe eer hoe beter af te lossen, en zijn erf weer onbezwaard te maken naarmate het hem gelegen komt.—

Somtijds daarentegen wil de leener verzekerd zijn, de volle som, naar zijn goedvinden te kunnen opvorderen, en dat kan den landbouwer bij wisselvalligen oogst, en onzekere prijzen ligt in verlegenheid brengen; zoo zijn er vele bijzaken die het hijpotheekstellen, vooral voor landbouwers, dikwijls moeijelijk maken. Die moeijelijkheden nu heeft men gedeeltelijk voorkomen door de instelling der hijpotheekbanken; men kan zich deze het gemakkelijkst voorstellen als een centraal punt waar allen die geld te leen verlangen zich komen aanmelden, terwijl allen die geld te leen aanbieden, zich daar ook vereenigen.

Zien wij nu, in groote trekken, een zoodanige bank in werking.

Eenige personen vereenigen zich en brengen het eerste kapitaal, b. v. 10 millioen guldens, bij aandeelen te zamen.

Die 10 millioen guldens worden nu, bij aanvrage, uitgezet op hijpotheek; doch tot grooter zekerheid, zoodanig, dat niet meer dan de helft, of $\frac{2}{3}$ van de verkoop-waarde van een stuk goed, daarop worde voorgeschoten; (b. v. op een stuk land dat ca. *f* 1000 de bunder, waard is, zal men niet meer dan ca. *f* 660 te leen bekomen.)

Hij die te leen ontvangt, stelt nu hijpotheek volgens de bepalingen van het Burg. Wetboek en zal zijne schuld (rente en aflossing) op gezette termijnen moeten afdoen, of wel zijn grond wordt onmeedoogenloos verkocht om dat geld te vinden.

In die geregelde aflossing van de geleende som *bij gelijke termijnen* bestaat nu het groote voordeel voor den leener, en de groote weldaad der grondcrediet-banken.

Een particulier zal zelden of ooit met aflossing van zijn kapitaal bij $\frac{1}{20}$ of $\frac{1}{30}$ gedeelten genoegen nemen omdat hij, zoo als wij zeiden, voor die kleine sommen niet dadelijk plaatsing heeft, maar anders is het met een groot ligchaam: door de vereeniging van al die aflossingen heeft het dadelijk weer groote sommen ter beschikking. De eigenaar die een kapitaal, onder hijpotheek van zijn grond, heeft opgenomen, wordt dus gaandeweg, bij geregelde betaling vrij, zonder ooit het volle kapitaal *in eens* te moeten opbrengen.— Het kan zelfs wezen, dat hij, bij de bank, minder per jaar betaalt, (aflossing medegerekend) dan hij anders voor *enkelen interest* zou moeten opbrengen; de ondervinding toch heeft geleerd dat de vaste amortisatie maar zeer weinig hoeft te zijn boven den interest dien de Bank geniet; en die interest van de Bank kan steeds minder zijn dan de gebruikelijke koers der hijpotheekrente.

Men heeft b. v. bevonden dat de eigenaar in 50 jaar geheel vrij kan worden wanneer hij slechts jaarlijks 5 pCt. betaalt. — Onder de 5 pCt. dan is ook de aflossing begrepen, aldus te verdeelen:

$3\frac{1}{2}$ pCt. vaste rente aan de bank, $\frac{1}{2}$ pCt. onderhoudskosten, 1 pCt. aflossing, te zamen 5 pCt. — met de berekening van interest op interest, welke de Bank kan toepassen, is het kapitaal alsdan door die 1 pCt. jaarlijks in 40 à 50 jaar geheel afgelost.

Maar is die $3\frac{1}{2}$ pCt. niet een lage rente? Geenzins; want, vooreerst kan hijpotheek doorgaans vrij lage rente zijn, omdat de zekerheid zoo groot is, en er geen risico voor verlies te loopen is. — Maar bij een Bank van grondcrediet kan de rente nog aanzienlijk lager zijn, en waarom? omdat de geldschieter hier veel spoediger zijn geld kan terug bekomen dan bij gewone hijpotheken, welker overdragt aan derden steeds bezwaarlijk is.

Hij brengt thans zijn bank-*obligatie* slechts ter beurze, en bekomt daarvoor de volle waarde.

Hier moeten wij even stil staan. *Obligatie der Bank*, hooren wij zeggen? dat is een schuldbekentenis, dus een bewijs dat de bank te leen heeft gevraagd. — Werkt zoodanige bank dan met meer geld dan haar oorspronkelijk kapitaal bedraagt? — Ja, en dat zonder eenige kans van verlies als haar kapitaal geplaatst is, en wordt er nog meer geld op hijpotheek te leen gevraagd, geeft de bank *obligatiën* uit tegen vaste rente; deze maakt zij te gelde, en naar mate zij die te gelde maakt, zet zij weer meer op hijpotheek uit, (altijd op de helft, of $\frac{2}{3}$ der waarde van den grond); dan wordt zij eerst regt de tusschenhandelaar tusschen al de leeners van een land, en al de geldschieters. — Zoo kan zij gaandeweg een grooten werkkring bekomen. — Haar winst bestaat altijd, dat zij minder rente aan hare obligatiehouders moet uitkeeren, dan zij van den grond eigenaar als rente der hijpotheek schuld ontvangt; met andere woorden, zij huurt geld tegen lage rente, en zet dat geld uit tegen iets hooger rente. Bij goede inrigting zijn de betalingen zoo geregeld, dat de obligatiën aflosbaar worden, naarmate de hijpotheken (die met het geld van diezelfde obligatiën zijn verkregen), ook afgelost worden; — Alzoo loopen al de geldzaken bij zoodanige bank zeer geregeld af. — Wanneer men vasthoudt aan de eenmaal gestelde regels, kan er bij eerlijk beheer, nagenoeg geen mislukking zijn. — Even als een uurwerk, dat eenmaal goed geregeld zijnde, blijft loopen, kan men ook hier de aflossingen der obligatiën door het inkomen der hypotheekgelden, vooruit nagaan.

De obligatiehouder is verzekerd, vooreerst door dat zijn geld is uitgezet op eerste hijpotheek, beneden $\frac{2}{3}$ der waarde van het goed; en ten andere, zoo die waarde onverhoopt nog mogt falen, door het kapitaal van de bank: — dat kapitaal is voor de voldoening van rente en aflossing der obligatiën aansprakelijk.

Dit alles te samen heeft dan ook de obligatiën van grondcrediet-banken zeer gezocht gemaakt tot plaatsing van kapitalen, waarbij *zekerheid* de hoofdzaak was, en men zich met lage rente wil vergenoegen, — als b. v. voor spaarbanken, plaatsing van fondsen bij liefdadige instellingen, geld van voogdijen, enz., — daartoe is het zeer geschikt. Vooral als er ook kleine aandeelen van te krijgen zijn, is het een heerlijk middel om de mindere klassen, tot kapitaalvorming aan te sporen. — Vaste rente en courante afzet zijn de redenen die het effect aanbevelen.

Soms heeft men deze obligatiën in zeer kleine deelen gesplitst, om alzoo tot circulerend ruilmiddel in plaats van metaalgeld te dienen; een soort van papieren munt. Dat is echter een bijkomende zaak, die tot het begrip der bank zelve niet afdoet.

Zoodanige hijpotheekbank nu, was in Frankrijk zeer noodig. —

De grondeigenaars gingen sedert jaren gebukt onder groote hijpotheekschuld, die tegen hoogen interest was aangegaan. — In 1840 berekende men dat de gezamelijke eigendommen in Frankrijk met niet minder dan 12,000,000 franken hijpotheekschuld waren bezwaard. De rente, die men daarvoor betalen moest was niet minder dan ca. 9 pCt. in doorslag gerekend.

Daarbij waren er voor de geldleeners lastige en kostbare formaliteiten in acht te nemen — en het groote aantal kleine grondeigenaren in het rijk, — waarvan velen bepaald arm, — had aanleiding gegeven tot een uitgebreiden woekerhandel, waardoor menig gezin, in plaats van zijn erfje dadelijk te verkoopen, eerst totaal werd uitgekleed, om dan later, toch bij executie, den grond ten behoeve des woekeraars te verliezen.

Men begrijpt dus welk een weldaad in zulk een toestand, eene bank moest zijn, waarbij men steeds met meer zekerheid, voor zooveel minder konde teregt komen. — Men zou dan zelfs door schikkingen, de oude hijpotheken met voordeel kunnen vervangen, door ze af te lossen door middel der som, die men op de voordeeliger voorwaarden van de grondbank verkreeg.

De nieuwe instelling kwam dan ook tot stand, en mag thans, volgens hare statuten, op de aangeduide voorwaarden, tot 200 mill. franken op hijpotheek uitzetten. Eerst tot Parijs en de omliggende departementen bepaald, werd hare werkkring later ook tot geheel Frankrijk uitgestrekt.

In het eerste jaar harer werking leende zij op die wijze circa 50 millioen franken. — Over het geheel echter is het bedrag der uitgezette sommen nog niet zeer toegenomen; verschillende redenen loopen daartoe zamen. — b. v. Onzekerheid van de wettelijke titels van eigendom in Frankrijk. In de departementen is zulks grootendeels nog in een treurigen toestand. — Bij de overdragten en verkoopen tusschen personen berust er nu veel op de goede trouw en de algemeene bekendheid in de landelijke gemeenten; doch een groot ligchaam als een bank van crediet, mag zich niet aan zulke onzekere titels wagen; zij behoort alleen in acht te nemen die titels van eigendom die ten volle aan de vereischten der Burgerlijke wet voldoen, en alzoo tegen schade vrijwaren. — Tot opheffing van die bezwaren is o. a. eene wijziging in den code civil noodig, wat de overschrijvingen van koopacten aangaat, en die wijziging wordt verlangend te gemoet gezien.

Als reden van de minder schielijke uitbreiding der leeningen wordt ook opgegeven, de min algemeene bekendheid met de werking der bank. — Zulk eene werking kan eerst op den langen duur in de gewoonten der landbouwende bevolking, die vooral in Frankrijk op vele plaatsen achterlijk is, doordringen.

Wij voegen er de gissing bij, dat aanvraag voor kapitalen tot blijvende landbouwverbeteringen (het groote doel van crédit Foncier) in de jaren harer werking niet zeer groot kan geweest zijn, bij de voortdurende onzekerheid van den algemeenen staatkundigen toestand, en vooral bij de millioenen, die de regering zelve in dien tijd uit het volkskapitaal heeft getrokken, ten einde aan de oorlogskosten te voldoen.

En in zoodanigen toestand heeft het crédit Foncier tot nu toe gewerkt. Zoo bevindt men dan ook dat een zeer groot gedeelte, (meer dan de helft) van al zijn uitleeningen, tot de stad Parijs zijn bepaald, alwaar de bank veel heeft bijgebragt, om de laatste aanzienlijke aanbouwingen tot stand te brengen. — In die stad is hare werking ook gemakkelijker, omdat de titels van eigendom aldaar over het algemeen veel zuiverder en zekerder zijn dan in de departementen.

Echter nemen de leeningen ook in de departementen in de latere tijden meer toe. Eerst bedroegen die slechts $\frac{1}{4}$ van het totaal der leeningen, en gaandeweg evenaarden zij die, welk in Parijs geschiedden.

Hoe het zij, juist die weinig schielijke toename spreekt ten voordeele eener bank als deze, waarbij *soliditeit* de eerste voorwaarde is, en op den langen duur, *de eenige*, om te gelukken.

Ziedaar, in korte trekken, de werking van het *Crédit Foncier*, eener weldadige instelling, die, reeds jaren achtereen in Frankrijk was gewenscht, die dikwijls in commissien was behandeld, in rapporten aanbevolen, doch nimmer ten uitvoer gelegd, — tot dat zij eindelijk door den tegenwoordigen keizer, toenmaals President, in 't leven werd geroepen. — Even

gelijk de eerste **Napoleon**, bij andere minder aangename erfstukken, aan Frankrijk toch blijvende weldaden heeft achterlaten in den *Code Civil*, den Burgerlijken Stand, enz. — evenzoo zal het voor Frankrijk, onder zoovele diep ingrijpende regeringsdaden van den tegenwoordigen keizer, tot blijvend geluk kunnen strekken, dat hij voor twee groote zaken de knoop doorhakte: hij schonk Frankrijk de *vrijheid van invoerregten*, en het *Crédit Foncier*. — Aan het hoofd van het Crédit Foncier staat de heer **Wolowski**, iemand wel bekend door zijne staathuishoudkundige geschriften, die reeds onder **Lodewijk Filips** vele vruchtelooze pogingen had gedaan om zijn geliefkoosd plan te verwezenlijken.

Crédit Mobilier.

Het *Crédit Mobilier* is eene instelling, die, gelijk het *Crédit Foncier*, door den tegenwoordigen keizer van Frankrijk, toenmaals President der Republiek, in het leven is geroepen. — Beiden zijn banken en gelijken elkander in naam, doch geenszins in aard en werkkring. — Wijd verschillend in karakter staat het bedaarde *Crédit Foncier* naast het dartele *Crédit Mobilier*, ook eene naamlooze vennootschap, in November 1852 opgerigt. Haar Octrooi is voor 99 jaren verleend.

Haar maatschappelijk kapitaal is 60 millioen frank, te zaam gebragt in 120 000 aandeelen, van 500 frank elk; — de actien zijn alle aan toonder, het bedrag is bij gedeelten opgevorderd, en was bij den aanvang van 1854 geheel gestort.

Er is een raad van Bestuur van 15 leden, en de Besluiten van dien raad worden door een vast comité van 5 leden ten uitvoer gelegd — deze maken de eigenlijke administratie uit. Bovendien is er elk jaar een vergadering van de 200 grootste aandeelhouders.

De operatiën der maatschappij zijn van verschillenden aard.

a. Zij is *kassier* voor vele andere maatschappijen en handelshuizen, — namelijk, zij ontvangt geld of geldwaarde in dépôt, en belast zich met de betalingen. — Met vele huizen is zij alzoo in doorloopende rekening courant. — Sommen beneden de 100,000 frank zijn steeds op aanvraag opvorderbaar; voor grootere sommen, moet drie dagen te voren aanvrage geschied zijn. — Voor de depots geeft zij 2½ pCt. intrest, van den 5den dag der storting af.

B. Zij *leent op onderpand van landseffecten*, en actien van ondernemingen enz.

Maar vooral:

c. Zij *koopt en verkoopt* alle soorten van effecten, *actien in handelsondernemingen*, bij voorkeur van publieke werken, als spoorwegen, mijnwerken enz.

Onder hare financieele operatien, nemen eene groote plaats de *opérations de report*, — eigenlijk een verkoopen *op tijd*, onder een andere benaming. — Deze *opérations de report* zijn, volgens de verslagen der onderneming, tot een zeer uitgebreid bedrag gedreven geworden. — In plaats van effecten tot pand te stellen, en daarop geld te ontvangen (beleening van effecten), is er, bij de *opérations de report*, een verkoop, onder beding van wederinkoop na een bepaalden termijn b.v. na een maand: — Dalen de effecten in dien tijd, zoo is de winst voor den eersten verkooper der effecten (den oorspronkelijken eigenaar), doch rijzen zij, dan is het voordeel voor de Société. — (†) Op 31 December 1853 had de Mij. op *reports* eene som van 45 millioen franken uitstaan, en in den loop van het eerste dienstjaar was niet minder dan een totaal van 627,705,237 frank achtereenvolgens aan opérations de report gebruikt geworden. Een der uitwerkselen van het Crédit Mobilier schijnt dan ook geweest te zijn, om het loon voor de opérations de report, die voor hare uitgebreide spaculatiën, op de Parijsche Beurs, 15 tot 20 pCt. bedroeg, gaandeweg tot 12 pCt. (Dec. 1852) 5 pCt. (Maart 1853) 2 a 3 pCt. (Nov. en Dec. 1853) te doen dalen. Op 31 Dec. 1854, had zij daaraan minder als ten vorigen jare, namelijk 21 millioen fr. uitstaan. Door den omvang van deze enkele operatiën, doet het zich reeds gevoelen dat alles bezwaarlijk met het oorspronkelijk kapitaal van 60 millioen kan geschieden. Zij heeft dan ook twee bronnen waaruit zij de noodige geldkracht verkrijgt;

Vooreerst: de saldo's van de rekeningen-Courant die onder haar beheer zijn, en

ten tweede: het uitgeven van obligatiën. Dit laatste middel vooral kan haar uitgebreide sommen verschaffen. — Zij ontvangt geld tegen vaste rente ter leen, en geeft daarvoor obligatiën uit, (die men dus wel moet onderscheiden van de oorspronkelijke *aandeelen der vennooten*); — die obligatien zijn van tweederlei aard.

a. die welke binnen een jaar na de uitgifte invorderbaar zijn.

b die op langer termijn loopen, en later door de Mij. geamortiseerd worden.

De statuten trachten voor beide soorten waarborgen te stellen dat er geene oneindige uitgifte dezer effecten plaats hebbe.

a. De abligaties op korte termijnen (binnen het jaar aftelossen) mogen, met de saldo's der rekeningen courant te zamen, niet meer dan tweemaal het gestorte maatschappelijk kapitaal (dus te zamen 120 millioen frank als maximum) bedragen. Als er dus veel in rekening-courant verschuldigd is, moet de Mij het bedrag harer korte obligaties inkrimpen, en omgekeerd, gelijk dan ook blijkens de verslagen geschiedt. Volgens den Balans der Compagnie, op 31 December 1853, bedroeg het saldo der rekeningen courant, en de uitstaande, binnen het jaar vervallende obligaties, te zamen, fr. 65,839,059.

Ten opzigte de andere:

b. de obligaties op langer termijn, is bepaald, dat deze niet meer dan 10 maal het maatschappelijk kapitaal mogen bedragen.

Voor het bedrag dier obligatiën moet altijd een evenredig bedrag van actien in nijverheids-ondernemingen enz. aanwezig zijn.

Met andere woorden: de maatschappij met 60 millioen franken kapitaal, mag 600 millioen opnemen, en daarmede actien of effecten koopen.

Hare obligatiën, die zij op de markt brengt, moeten nu, zegt de compagnie, aan het publiek een middel aanbieden tot secure en gemakkelijke geldbelegging, vooral voor die saldo's en kleine sommen, die men gaarne disponibel en toch winstgevend wil houden, en ten andere zullen de obligatien op korten termijn, als circulerend geldswaardig papier moeten dienen; daartoe (zegt de Compagnie) zijn zij zelfs voordeeliger dan het bankbiljet, hetwelk geen rente draagt, terwijl haar papier dit wel doet. — Tot gemak der houders bevatten de obligatien dan ook een lijst, waarop de intrest voor elken dag berekend staat uitgedrukt.

De maatschappij is dus eigenlijk *Banque de dépot* en door de uitgifte van haar papier, ook eenigzins *Banque de circulation*.

Maar naast die kassiers-verrigtingen enz. blijft de hoofdzaak bij de compagnie, het koopen van actien in industrieele ondernemingen.

Dit doet zij, als gezegd, met het geld dat zij door middel harer obligatien tegen vaste rente opneemt.

Er is dus winst, naarmate de gezamenlijke uitdeelingen, die zij als actiehouderesse verkrijgt, grooter zijn dan die vaste intrest, dien zij verschuldigd is.

Hare stelling nu is, dat, zulks doorgaans het geval zal zijn, omdat zij, door hare uitgebreide relatien, en de kundige menschen die zij in hare dienst heeft, uitnemend bevoegd is, om de soliditeit en kansen van welslagen eener industrie-onderneming te beoordeelen, veel beter zelfs dan particulieren zulks over het algemeen kunnen doen. Daarbij meent zij dat de verliezen, die door het mislukken van enkele ondernemingen ontstaan kunnen, over de groote massa geslagen, door den wederkeerigen waarborg der actien (*mutualité de crédit*), niet noemenswaard zijn te rekenen, en dat zij dus eenigermate door hare deelneming op groote schaal, van zelve een assurantie-maatschappij daarstelt: dat zij dus met hare groote kapitalen, ingevolge diezelfde mutualiteit, menige onderneming zal kunnen schragen, die grove winsten kan afwerpen, maar die anders, enkel wegens onbekendheid of vooroordeel, op de gewone handelsbeurs niet dan met moeite geld zou vinden, of welligt geheel zou moeten achterblijven, tot nadeel der nijverheid en der welvaart in het algemeen.

Om al die redenen meent de *Societé* dat particulieren die actien in ondernemingen verlangen, beter doen, hare actien of obligatien te nemen dan die der ondernemingen selve. — Terwijl de Besturen dier ondernemingen meer voordeel en gemak hebben, door zich, ter plaatsing hunner aandeelen in massa, bij de *Société* dan bij de particulieren te vervoegen.

Op die wijze zoude zij een soort van tusschenhand worden tusschen de ondernemingen en het publiek, even als de groote bankiershuizen, bij geldleeningen der regeringen, zijn opgetreden tusschen het publiek en die regeringen, tot grooter gemak voor beide, (vooral voor de laatste.)

In dit alles nu kan veel waarheid liggen, zoo de werking der Société zich bepaalde, om de innerlijke waarde eener onderneming, door Commissien van kundige ingenieurs, financiers, enz. grondig te doen onderzoeken, — dan kon zij voorzeker een groote dienst aan het publiek bewijzen, dat anders dikwijls alleen uit prospectussen en andere bescheiden der ondernemingen zelve zijn oordeel moet opmaken. — Indien de Société zich gestreng daaraan houdt, kan zoodanige maatschappij een centraal punt zijn, waarin ondernemers en kapitalisten zich tot wederkeerig voordeel konden ontmoeten.

Bij gestreng vasthouden aan die beginselen, zouden de ondernemers als om strijd hare ondersteuning zoeken, omdat zij alsdan door die opname, en naarmate den prijs, die hare actien daardoor verkrijgen, als soliede ondernemingen staan gekeurd.

Hoe meer zoodanige instelling daaraan vasthoudt, hoe meer zij waarschijnlijk, tegen lage rente geld zou kunnen bekomen; immers alleen dan komt zij (*door de soliditeit van haar onderpand*), nader aan den aard van het crédit Foncier, waarmede zij zich thans zoo gaarne gelijk stelt.

Men zal o. i. weldoen om bij het beoordeelen van het crédit mobilier en bij het lezen hare verrigtingen in dagbladen, het in 't kort aangegevene,

---

(†) De Heer Mr. M. Mees, zegt van de opérations de report, » dit is slechts een bedekte manier van geldleenen aan meestal wilde speculanten; en dat wel op zoodanige voorwaarden, dat de geldleening zelve als een gevaarlijke speculatie kan aangemerkt worden.

als de hoofdtrek der instelling te beschouwen.

Het komt ons derhalve voor, dat bij de *Société* wel een schoone theorie ten grondslag ligt, een beginsel dat op zich zelf misschien nog bestemd is, om eenmaal in de toekomst goede vrucht te dragen.

Daarentegen worden tegen deze Compagnie vooral op de uitgebreide schaal waarop zij werkzaam is, velerlei bedenking gemaakt.

Zij geeft als een harer voordeelen op, dat zij de vaste renten harer obligatien in plaats stelt voor de wisselvallige interesten der ondernemingen die dividend uitdeelen.

Nu kan *vaste rente* in tweederlei beteekenis opgevat worden: of wel *vaste*, dat is *bepaalde* rente (niet hooger of lager) of wel *secure* rente; — aan eene vermeerdering van vaste onveranderlijke renten, wordt er nu gezegd, is geen behoefte; die is in staatspapier (vooral na de laatste leeningen der regeringen) en dergelijke, in zulk een massa voorhanden, dat eene toeneming daarvan op zich zelf geenszins noodzakelijk is te achten.

Wat nu de wisselvallige uitdeelingen der industrie-ondernemingen betreft, het is juist die hoop op hooge dividenden dier ondernemingen, die de kapitalen derwaarts lokken, en door die hoop zijn er reeds millioenen in de nijverheid kunnen gestoken worden, die anders daar niet zouden gevloeid zijn; — dat zijn de natuurlijke premien, die aan de associatie van kleine kapitalen, dien magtigen hefboom der hedendaagsche industrie, gelukkig zijn verbonden.

En nu zal dit het geval zijn: of wel dat het Credit mobilier die premien voor zich behoudt, door bij voorkeur *voordeelige* dividendactien te koopen; of wel dat het de zekerheid niet kan verschaffen, die het bij zijn vaste (doch niet zeer lage) rente belooft. — Die zekerheid berust alleen op de verworven actien: — zijn die winstgevend, dan ware het beter, dat het kleine kapitaal zelf die winst trok; zijn zij niet winstgevend, dan zal de *Société* hare renten niet kunnen betalen.

Het kapitaal der onderneming is wel, tot zekerheid voor de kansen van verlies, aan de obligatiehouders verbonden, maar bij de onzeggelijke uitbreiding der operatien, kan die 60 millioen ligt te niet gaan om het verschil te dekken, en dan nog niet genoegzaam zijn.

Als de Société 600 millioen obligatien a 5 pCt. pari (*) uitgeeft, dan strekt het geheele kapitaal slechts tot waarborg voor twee jaren interest, indien men eens wilde veronderstellen, dat de aangeschafte actien in het geheel niets opbragten. — Zoodanig geval is nu wel moeijelijk denkbaar, maar niet geheel ondenkbaar is het, dat de aangeschafte actien, in massa genomen, niet meer dan 3 pCt. dividend gemiddeld opleveren.

In dat geval zou de Société jaarlijks 2 pCt. of 14 millioen franken moeten *bijpassen* (ongerekend de groote administratiekosten, enz.) en dus in ca. zes jaar ten einde van haar kapitaal zijn.

Dat bevindt men, wanneer men het kapitaal der onderneming met de te betalen rente vergelijkt; grooter echter wordt het gevaar, wanneer men bij de rijzing en daling der actien, den geheelen balans der compagnie, kapitaal en kapitaalschuld, wil opmaken.

Een aandeel in eene onderneming heeft op de geldmarkt waarde, naarmate het dividend oplevert.

Wanneer dat bedrag daalt, daalt ook de kapitaalwaarde dier actie. Laat nu het Cred. mob. voor 60 millioen franken actien hebben in een onderneming, welker netto uitdeeling slechts 2 pCt bedraagt; dan staat dat verlies in het onderpand harer obligatiehouders, reeds gelijk met de helft van haar geheel maatschappelijk kapitaal; — dat verlies moet gedekt worden door de hoogere kapitaalwaarde der andere actien.

Alles komt dus ten slotte neder, of de gemiddelde doorslag der inkomsten uit al de industrie-ondernemingen te zamen eenigzins aanmerkelijk boven 5 pCt. netto zal te rekenen zijn.

En dat schijnt men wel te mogen betwijfelen. In alle landen zijn Bankiers en Kapitalisten, die hun vermogen in verschillende aandeelen van ondernemingen hebben belegd, en die zeer tevreden zijn, wanneer zij, het eene jaar door het andere, 4 a 5 pCt. uit die belegging maken.

Er komt bij, dat die soort van ondernemingen, die juist in den werkkring der *Compagnie* vallen, als kanalisatien, spoorwegen, mijnwerken, aanleg van wegen, door de ondervinding gebleken zijn, meestal weinig winstgevend te zijn voor de aanleggers. Meermalen is in Engeland de vraag gedaan: »Waarom toch zijn de spoorweg ondernemingen zoo dikwijls mislukkingen?" — En toch, Engeland is het industrieele land bij uitnemendheid, digt bevolkt, land van ijzer, land van steenkool, land van knappe Ingenieurs, en met veel groote steden bezet.

Met de bergwerken is het daar niet veel beter gesteld, en over het algemeen wordt er aangenomen, dat circa 20 pCt. van de mijnwerken hun kapitaal er bij inschieten.

En ook in Nederland heeft men de ondervinding kunnen opdoen, hoezeer kanalisatien, spoorwegen, droogmakerijen, enz. zelfs bij eerlijk beheer, voor de eerste aanleggers dikwijls teleurstellingen opleveren.

Dat er, door het bevorderen van dergelijke ondernemingen, thans bij het Cred. mob. op die groove winsten zou te rekenen zijn, mag zich laten betwijfelen.

Konde men nu, zoo als boven gezegd is, aannemen, dat de *Société* uitsluitend in nieuwe ondernemingen deel neemt, — ondernemingen die zij, ingevolge eigen betere informatie-middelen beter doorgronden kan, dan het publiek, — dat ware hier een andere zaak; doch zij heeft ook reeds meermalen actien gekocht van lang gevestigde maatschappijen: actien, die op de beurs een geregelden koers hadden bekomen, op reeds *gedane* uitdeelingen gegrond; daar was dus het verlies der oorspronkelijke aandeelhouders, indien er geweest mogt zijn, reeds geleden, en het gold meer een eenvoudige kapitaalsbelegging, een rente-koop, en voor *die* verrigting behoefde men u. i. geen tweede hand tusschen het publiek en de industrie-ondernemingen. Meermalen kocht de *Société C. mob.* zoodanige actien zelfs tegen hoogen koers, ten einde op *verdere rijzing te speculeren*, en hier toont zich een van haar andere kansen.

(*Vervolg en slot hierna.*)

(*) Dat doet zij echter niet — de obligatiën (500 fr. a 3 pCt.) geeft zij uit a 280 fr.; dus bijna 5½ pCt.

Scheepvaart.

Aangekomen.

Den 13den dezer, de Nederl. schoener *Essex* kapt. F. de Witt Everts, van Curaçao. — Passagier: de Heer H. A. Mellinck.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Jan Visser, kapt. Driest, adres bij M. M. Curiel. Sluit HEDEN.

Susanna, kapt. Groenewoud, adres bij J. F. Favereij. — Sluit uiterlijk 25 dezer.

Noord Holland, kapt. F. C. Overeem, adres bij F. P. Bouguenon.

Amicitia, kapt. Wijgers, adres bij Gisius en Co.

Johanna Maria, kapt. Schaap, adres bij Gebrs. Reelfs.

Voorwaarts, kapt. Kikkert, adres bij M. M. Curiel.

Aidina Anna Susanna, kapt. Schenk, adres bij H. C. Levij.

ADVERTENTIEN.

Societeit: **DE VRIENDENKRING.**

[6633] *Algemeene Vergadering* en *Ballotage* op *HEDEN AVOND* ten *half acht* ure.

Societeit: **ONS GENOEGEN.**

(6634) *Algemeene Vergadering* op ZATURDAG avond den 17den dezer te *half acht* ure.

Paramaribo, den 14 *Mei* 1856.

Ballotage.

(6638) De ondergeteekende thans op plant. *Voorburg* gevestigd, heeft zijn *Domicilium Citandi et Executandi* gekozen, ten huize van den Heer H. W. VARENHORST, *Saramacca straat*, La. E No. 54.

Paramaribo, den 14 *Mei* 1856.

H. ROJER.

TE KOOP:

Onderstaande *HUIZEN* en *ERVEN*, als:

Het **HUIS** en **ERF**, staande en gelegen op den hoek van de *Watermolen* en *Hof straten*, bekend onder N. W. La. A No. 205.

Het **HUIS** en **ERF**, aan de *Watermolen straat*, La. A No. 196.

Het **HUIS** en **ERF**, aan de *Watermolen straat*, La. A No. 220.

Het **HUIS** en **ERF**, aan de *Watermolen straat*, La. A No. 221.

Het **HUIS** en **ERF**, aan de *Keizer straat*, La. A No. 245, en

Het **ERF** met al de daarop staande **GEBOUWEN**, aan de *Keizer straat*, La. A No. 143.

Te bevragen bij

(6635) S. GUILMIN privé en qq.

(6636) De ondergeteekende voornemens zijnde binnen kort deze volkplanting te verlaten, verzoekt zijne geëerde begunstigers, hem door het *prompt betalen* hunner rekeningen, in de gelegenheid te stellen zijn plan ten uitvoer te brengen.

Hij biedt zijne nog *voorradige* **GOEDEREN**, tegen zeer *verminderden prijs*, mits **KASSA**, te koop aan.

Paramaribo, den 10 *Mei* 1856.

G. OPPENHEIMER.

Gedrukt bij J. C. MULLER Az.